

Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології : зб. наук. пр. / Херсон. нац. техн. ун-т. – Текст. дані. – Херсон, 2010. – № 1 (2). – С. 181–184. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Ardup/2010_1/2_181-184.pdf. – Назва з екрана.

С. Н. Зозуля

Формирование терминологической компетентности библиотечных специалистов в контексте инновационного развития отраслевого образования

В статье охарактеризовано важность формирования терминологической компетентности библиотечных работников. Проанализированы основные понятия, которые относятся к сфере информационной культуры.

Ключевые слова: информационная культура, культура специалиста, терминологическая компетентность, профессиональная этика, профессиональная компетентность,.

S. M. Zozulya

The formation of terminological competence of librarians in the context of branch education innovative development

The article described the importance of the formation of terminological competence of librarians. Analyzes the basic concepts that belong to the sphere of information culture. The essence of the concepts of the «terminology competence», «professional competence».

Key words: informational culture, culture of specialist, terminological competence, professional ethics, professional competence.

УДК 025.5:004

Ю. В. Кормилець,

*головний бібліотекар наукової бібліотеки
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*

ДОВІДКОВО-БІБЛІОГРАФІЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У БІБЛІОТЕЦІ СУЧАСНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті проаналізовано специфіку створення власних інформаційно-бібліографічних ресурсів та визначено принципи віртуального довідково-бібліографічного обслуговування користувачів бібліотеки університету засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: бібліотека ВНЗ, інформаційно-комунікаційні технології, віртуальне довідково-бібліографічне обслуговування, інформаційно-

Постановка проблеми. Об'єктивні цивілізаційні зміни й тенденції розвитку, характерні для людства загалом, становлять підґрунтя сучасних змін в освіті. Сьогодні основне завдання освіти – «сформувати людину інноваційного мислення, інноваційного типу культури, здатну до інноваційного типу діяльності» [4, с. 10]. Ці тенденції розвитку вітчизняної освіти впливають на характер і зміст усіх ланок вищої школи, визначають основні напрями й перспективи її розвитку, форми і методи навчання.

Бібліотеки як постачальники інформації для вищого навчального закладу повинні вирішити завдання ефективного і оперативного надання професійних послуг, які б сприяли реалізації високих стандартів якості освіти. Ці установи сприяють входженню до світового освітнього простору, оволодінню інформацією про світовий ринок праці, упровадженню кредитно-модульної системи навчання відповідно до положень Болонської конвенції. Бібліотека дбає про задоволення потреб своїх користувачів, стає генератором інноваційного освітнього середовища, необхідного для творчого розвитку педагогів та студентів.

Головною підсистемою бібліотеки є довідково-бібліографічний відділ, який забезпечує не тільки бібліографічну, а й інформаційну діяльність. На рівень довідково-бібліографічного обслуговування бібліотеки університету впливає стрімкий розвиток мережі Інтернет як джерела ресурсної наукової, освітньої й довідкової інформації та запровадження інформаційно-комунікаційних технологій.

Аналіз наукових досліджень. Про актуальність віртуального довідково-бібліографічного обслуговування засобами інформаційно-комунікаційних технологій як сучасного напрямку бібліотечної діяльності свідчить постійно зростаючий потік публікацій у професійній літературі. Це питання розглядається у працях Н. Андріянової, В. Степанова, І. Рибянцевої, Л. Трачук та інших. Проблема використання власних бібліографічних інформаційних

ресурсів бібліотек ВНЗ у навчальному процесі знаходять своє відображення у працях О. Бикової, З. Ковальнової, Т. Ткаченко, Г. Пасинкової, В. Сологуб та інших.

Метою пропонованої статті є аналіз довідково-бібліографічного обслуговування користувачів бібліотеки вищого навчального закладу, яке здійснюється завдяки застосуванню інформаційно-комунікаційних технологій; висвітлення специфіки створення власних інформаційно-бібліографічних ресурсів та визначення принципів віртуального довідково-бібліографічного обслуговування користувачів бібліотеки Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

Основна частина. Головна мета бібліографічної діяльності бібліотек ВНЗ – забезпечення локальних та віддалених користувачів інформацією, необхідною, насамперед, для наукових, а також особистих та суспільних потреб. Використання бібліографічних продуктів – це один із перших етапів наукового дослідження, що дає змогу уникнути великих витрат сил та часу для вивчення вже вирішених завдань, на повторення пошуку, вже зробленого іншим ученим. Наука, яка сьогодні стрімко розвивається, вимагає постійного підвищення рівня знань спеціалістів. Бібліографічні покажчики, рекомендаційні списки літератури – це джерела відомостей про літературу з певних наукових тем, тобто їхнім завданням є інформування про різні види видань за певний проміжок часу на традиційних носіях та про ресурси, до яких надається доступ у мережі Інтернет.

Збільшення навчальних годин, відведених на самостійну роботу студентів, зумовили необхідність забезпечення учасників навчального процесу навчально-методичними матеріалами, які надходять із різних джерел розповсюдження інформації або, як правило, розробляються навчальним закладом [1, с. 6]. На цьому етапі важливо звернути увагу на формування власної бази ресурсів для довідково-бібліографічного обслуговування студентів, яке здійснюється на основі ідентифікації, оцінки та відбору інформації в мережі Інтернет. Мета цих ресурсів – оперативне розкриття фондів

інших бібліотек для інформаційного забезпечення користувачів. Формування такої бібліографічної бази даних охоплює процеси:

- виявлення адрес веб-сайтів із наявною повнотекстовою та бібліографічною інформацією (за напрямом спеціалізації ВНЗ);
- оцінювання, відбір та аналітико-синтетичне оброблення інформації;
- систематизація інформації та її надання користувачу.

Документи, що формують такого виду базу інформаційних ресурсів, після бібліографічного опису й обліку розташовують на веб-порталі бібліотеки з надання доступу в локальній мережі для віддалених користувачів. Так, у науковій бібліотеці ЛНУ імені Тараса Шевченка у 2011 р. оновлено власні інформаційні ресурси «Вчені Луганського національного університету імені Тараса Шевченка» та «Гендер» і створено нові бібліографічні покажчики – «Підготовка інженерів, інженерів-педагогів», «Психолого-педагогічна підготовка дітей до школи».

Чималий попит у студентів ВНЗ має віртуальна довідково-інформаційна служба бібліотеки. Цей вид обслуговування характеризується такими параметрами: власні правила користування фондом, сформовано перелік кількісних та якісних обмежень пошуку інформації, встановлено режим обслуговування [2, с. 158]. У довідково-бібліографічному обслуговуванні засобами інформаційно-комунікаційних технологій виокремлено основні типи:

- довідкове обслуговування електронною поштою;
- довідкове обслуговування у режимі реального часу на основі chat-технологій, а також відео- і телекомунікацій.

Перший напрям є традиційним за змістом. Суть його полягає у перенесенні практики виконання письмових запитів в електронне середовище. Chat-обслуговування здійснюється в режимі реального часу, що базується на використанні спеціального програмного забезпечення, уможливорює керування двосторонньою взаємодією «користувач–бібліограф», є аналогом обслуговування в традиційній бібліотеці [5, с. 16].

Поширеним у бібліотеках ВНЗ є асинхронне довідково-бібліографічне обслуговування електронною поштою у режимі відкладеного часу. Тому ми детальніше зупинимось на першому варіанті віртуального обслуговування. Для здійснення вищезазначеного бібліотека використовує тільки власний фонд. Вважається недоцільним здійснювати пошук відповіді в мережі Інтернет, оскільки користувач може зробити це самостійно, а фонд бібліотеки – це той масив, який йому недоступний. Кожна бібліотека має власну специфіку роботи, зокрема деякі з них не надсилають електронні копії документів, а лише надають довідки про наявність документів у фонді. У процесі довідково-бібліографічного обслуговування виникає така проблема, як подібність запитів. У цьому випадку важливою характеристикою є наявність архіву виконаних довідок, який забезпечує дворівневу організацію електронного довідково-бібліографічного обслуговування [2, с. 160].

У практиці роботи наукової бібліотеки ЛНУ імені Тараса Шевченка використовується асинхронне електронне обслуговування. У правилах користування віртуальною довідкою вказано такі критерії пошуку:

- наявність у фондах бібліотеки конкретного видання;
- підбір літератури за темою – до п'яти джерел;
- на складні питання, що потребують глибокого наукового дослідження та використання додаткових джерел інформації, які відсутні у фонді бібліотеки, відповіді не даються.

Усі відповіді надсилаються протягом доби, але іноді цей термін може змінюватися залежно від складності запиту. Більш типовими запитами для бібліотеки ЛНУ імені Тараса Шевченка є адресні – наявність того чи іншого документа у фонді, тематичні – це запити педагогічної тематики, оскільки вони найбільше відповідають напряму університету, тематичні запити щодо підбору списків літератури до курсових, дипломних, наукових та інших робіт і їх перевірки [2, с. 159–160].

Висновки. Вивчення специфіки створення інформаційно-бібліографічних ресурсів та аналіз головних принципів довідково-бібліографічного

обслуговування користувачів бібліотеки ВНЗ на прикладі ЛНУ імені Тараса Шевченка засвідчило, що використання ІКТ у сучасних книгозбірнях стало потребою та вимогою часу, оскільки бібліотека сучасного вишу покликана розв'язувати інноваційні завдання з упровадження, управління і роботи з електронними ресурсами, що у кінцевому результаті забезпечить реалізацію високих стандартів якості освіти.

Література

1. *Алешин, Л. И.* Электронная библиотека и проблемы обеспеченности в вузе / Л. И. Алешин // Библиография. – 2006. – № 5. – С. 6–10.
2. *Бикова, О. В.* Віртуальне довідково-бібліографічне обслуговування (досвід бібліотеки ЛНУ імені Тараса Шевченка) / О. В. Бикова, З. Ф. Ковальова // Сучасна бібліотека в інноваційному освітньому просторі : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 17–18 берез. 2011 р., м. Луганськ / Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка ; [редкол.: Ж. В. Марфіна, О. В. Бикова, К. О. Шарамет]. – Луганськ, 2011. – С. 155–163.
3. *Колесникова, Т.* Інформатизація бібліотек вищої школи: шляхи еволюції та сучасний стан / Тетяна Колесникова // Вісн. Книжк. палати. – 2010. – № 2. – С. 25–28.
4. *Кремень, В.* Вища освіта в соціокультурних змінах сучасності / Василь Кремень // Вища освіта України. – 2007. – № 3. – С. 9–13.
5. *Лебедюк, О.* Бібліотека ВНЗ як центр довідково-інформаційного обслуговування студентів / Олена Лебедюк // Вісн. Книжк. палати. – 2008. – № 11. – С. 15–17.

Ю. В. Кормилец

Справочно-библиографическое обслуживание средствами информационно-коммуникационных технологий в библиотеке современного высшего учебного заведения

В статье проанализирована специфика создания собственных информационно-библиографических ресурсов и определены принципы виртуального справочно-библиографического обслуживания пользователей библиотеки университета средствами информационно-коммуникационных технологий.

Ключевые слова: библиотека вуза, информационно-коммуникационные технологии, виртуальное справочно-библиографическое обслуживание, информационно-библиографический ресурс, Луганский национальный университет имени Тараса Шевченка.

Yu. V. Kormylets

Inquiry and Bibliographical Services by Means of Information and Communication Technologies at the Modern Educational Establishment's Library

The specific of creation of own informational and bibliographical resources is analyzed, the principles of virtual inquiry and bibliographical services by means of information and communication technologies for a university library's users are defined.

Key words: library of a higher educational establishment; informational and communicative technologies; virtual inquiry and bibliographical services; own informational and bibliographical resources, Luhansk Taras Shevchenko National University.

УДК 027.7:[378.6:37(477.41-21)ДВНЗ ПХДПУ]

О. І. Шкира,
директор бібліотеки
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний
педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

**ПОЛІФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР МОДЕЛЮВАННЯ
БІБЛІОТЕЧНОГО ПРОСТОРУ ДВНЗ «ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ГРИГОРІЯ
СКОВОРОДИ»**

У статті розкрито пріоритетний напрям діяльності книгозбірні ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» – моделювання бібліотечного простору, здатного забезпечити інформаційні потреби учасників навчально-виховного процесу і підвищення комфортності обслуговування.

Ключові слова: *Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, бібліотечний простір, бібліотечна лабораторія, інформаційна діяльність, бібліотека вищого навчального закладу.*

Постановка проблеми. Донедавна найважливішим завданням бібліотек ВНЗ була автоматизація внутрішніх процесів, вирішення якого, безумовно, оптимізувало управління фондами, підвищило якість обслуговування користувачів тощо. Проте уваги заслуговує проблема бібліотеки як місця спілкування і взаємодії відвідувачів, як своєрідного соціально-комунікаційного простору, а не лише як пункту отримання інформації. На жаль, діяльність кожної бібліотеки, і університетської також, у нашій країні офіційно